

„ŽEMAITOKU žaidamė žaidėmā“

Vėns pėrmūju Lietovuo žemaitėškā išspausdintu leidėniū bova 1996 m. Vilniou (spaustovė „Punktukas“) išleista Grudzinkātės Ritas sodarīta ē Abramauskātės Astas piešėnės iliustrouta nedėdėlie kningelė „Žemaitoku žaidamė žaidėmā“. I anou ī itrauktė vākams skėrtė žaidėmā, ožrašītė Kretinguos rajuonė. Ritā Grudzinkātē tus žaidėmus sorinktė padiejė Kretinguos miesta ē Kretinguos rajuona Pėlekalnė kaima vākā. Mūsų žornala arkivē ī sauguomė i tou leidėnoka itrauktū žaidėmu aprašimu pėrmėnė varėjantā. Anus gavuom 1995 metās. Džiaugiuomuos sožėnuojė, ka gėmė somanīms ne tik sorinktė, bet ēr ēšleisť tū žaidėmu aprašimus, tad kėik galiedamė sava patarėmās padiejuom leidėnoka sodarītuojė anou parėngtė spaudā. So tās tekstās sosėpažėnusi tumet Klaipiedas universitetē dėrbusi duocėntē Grinevičienē Nijuolē Elėna sava atslėipėmē aple būsėma leidėnoka rašė:

„Lietuvių liaudies žaidimai turi ilgaamžę istoriją. Tai liudija įvairios archeologinės iškasenos, rašytiniai šaltiniai. Vaikų žaidimai yra liaudies kūrybos dalis. Juose atsispindi tautos papročiai, tam tikro laikotarpio vaikų pažintiniai, estetiniai, bendravimo interesai. Žaidimai perduodami iš kartos į kartą, tačiau ne visi senovėje žaisti žaidimai išliko. Dalis jų pakito, kiti – pamiršti. Žaidimai pereina iš vienos vietovės, iš vieno žaidžiančiųjų būrio į kitą, įgydami daug variantų. Šiame leidinyje pirmą kartą surinkti ir aprašyti žemaičių krašto vaikų žaidimai žemaičių tarme. Sveikintina leidinio sudarytojos iniciatyva atgaivinti senuosius žemaičių žaidimus. Tai ypač aktualu dabar, kai vaikai ugdomi tautine dvasia. Šis leidinys – tai etnografinis lobynas, puikus indėlis į muziejų fondą. „Žemaitoku žaidamė žaidėmā“ – puiki dovana studentams, studijuojantiems Lietuvos kultūrą, papročius, žmonių buitį, mokyklų ir ikimokyklinių įstaigų pedagogams ir tėvams.“

Pateikam tame leidėnelie (anuo apimtės – 64 poslapė) esontiū koriū ne korių žaidėmu aprašimus (tekstā ī soredagoutē pagal kalbininku Gėrdenē Alėksėndras ēr Pabriežas Jūzapa parėngtus žemaitėškas rašības pagrindus).

KATĖ Ė PELIE

Vėns vāks ī pelie, kėts – katė. Vėsė vākā sosėkimb ronkuom ē sostuo i ratieli. Katė gauda pelė. Pelie londiou pro pakeltas ronkas, vo vākā katės gal ē nepraleistė. Ka sojaun, apsėkeit vėituoms.

ŽIOŽI MUŠTĖ

Ont šaliko rėk ožrėštė mazga. Tumet vėsė žaidiejė sostuo i eila, vėns išeit i prieki, nusėsok, atsėklaup ē ožsėmerk. Toukart bi katras ēš eiluo esontiū žaidieju ožvažiou so tou šaliko klūpontėjėm par nogara ē šarpė met šalika i šuona. Gavosiesis par strienas atsėstuo, atsėsok ē miegėn ontštėktė, katras ēš vakū anam daužė. Je neontštėka, klaupas ēš naujė, vo je atspie – tor klauptėis tas, koris daužė.

UOŽI MUŠTĖ

Nubriežamas 2 lėnėjės par 20 žingsniu vėina nu kėtuos. Vėdorie apibriežams rats, i anou pastatuoms trėkuojis „uožis“ (nupjauts miedis so 3 šakuom).

Vėsė vākā tor lazdas. Vėns stuov pri „uožė“ – ons gana „uoži“. Žaidiejė sostuo pri vėinā lėnėjė ē taika so lazduoms i „uoži“. Je „uožis“ nuverst, pėimou tor anou pastatītė, sauguodams, ka nieks nepasėjimtom šalėp anuo nokrėtosi lazduos. Ka tik vākā sava lazdas nosvėid i „uožė“ posė, anėi vėsė mitrė biegtū lazdu pasėjimtė. Anėms priartiejės, pėimou tor vėinam korem nuors žaidiejou neskaudė oždaužtė so lazdo ē nuverstė „uoži“. Tas, korem oždaužė, dabā jau ī pėimou. Je „uožis“ ī nuvertės, gali biegtė nekliduoms. Žaidiejė „uoži“ gal nuverstė so galvo, toukart oždaužėms nebsėskaita. Kartuojint žaidėma vėsė žaidiejė tor būtė atsėdūrė ož ontrā lėnėjė ē torietė ronkuos sava lazdas. Dabā jau iš šiuo gala anėi met lazdas i „uoži“, vo paskotėnėsis stėngas anou nuverstė, ka vėsė galiptom pasėjimtė sava lazdas ē pabiegtė ož ontrājė lėnėjė.

TRETS BIEG

Vėsė sustuo puoruoms: vėns priekie, kėts anam ož nogarā. Vėns gauda, kėts biegt. Biegotiesis gal (Nukelta i 56 p.)

atsēstuotē bi katruos puoruos priekie, toukart tor biegtē paskotēnīsis (tas, katros palēka trets). Je bie-gontioui sogava, tumet sogautāsis tor gaudītē.

SKELBO, SKELBO KARA

Rēk nosēbriežtē rata, anou padalītē i tēik daliū, kēik ī vākū. Kuožnos vāks pasērenk kuokē nuors miesta pavadēnēma. Vēns vāks met sviedēni (kamūli) i vēršo ē saka: „Skelbo, skelbo kara!... Kretingā!“. Tumet vēsē biegi i šuonus, vo tas, katruo pasirinkta miesta pavadēnēms bota pasakīts, gauda sviedēni. Ka sogaun, saka „Stop!“, ē vēsē tor sostuotē. Toukart tas vāks, koris sogava sviedēni, pasērenk kuoki nuors vāka ē saka, kēik lig anuo ī žingsniu. Išmatou. Je atspiejē, so pagalelio atsēstuo pri sava rēbuos ratē ē briež brūkšni tuo vāka žemie. Dabā če būs anuo žemē. Vo je neatspiejē, tas, lig katruo ējē, jem īš anuo žemē. Dabā met sviedēni nuskriaustāsis.

Laim tas, katras tor daugiausē žemēs.

LAPĖ Ē VĖŠTAS

Vēns vāks būs „lapė“, kētē – „vėštas“. Rēk nubriežtē rata, vo netuolēi nu anuo – kvadrata. Kvadrats ī vėštininks, vo rats – „lapės“ orvs. „Vėštas“ laksta aple rata, i rata ibiegtē negal, vo „lapė“ „vėštas“ gauda. Je katrou sogava, tas tumet būn „lapė“.

ŽĖIDA DALĖNĖMS

Vēsē sosied ē laika sodiejēj delnus. Vēns dalēj žėida (arba piningieli – cėnta), kēts ī Sargis ē tor atspietē, katram i sospaustus delnus dalintuos ispaudē žėida. Vēsē klaus:

– Sargi Margi, pas kou žėids?

Sargis tor spietē. Je atspie – ons dalēj žėida, vo tas, koris toriejē žėida, dabā ī Sargis ē speliuo. Je neatspie 3 kartus, Sargis eit ont pliuotku: anam kētē žaidiejē perš vira arba merga. Tas vīkst tēp: Sargis išeit i kēta truoba, vo vēsē kētē lēkē žaidiejē sogalvuo sau kuoki nuors varda ē pasaka anou dalėjosēm i ausi. Sargis grīžt i žaidēma kombari. Dalėjosiesis anam ēšvardēj vėsus i ausi pasakītus vardus. Tas, katrou Sargis pasērenk, tas dabā būs Sargis, vo onkstiau Sargio bovęs žaidies dalīs žėida.

ŽOVIS Ē TINKLOS

Vēsē ī žovis ē laksta, vo vēns ī tinklos ē gauda žovis. Kou sogaun, tou prisėjung pri savēs ē sosėkėbės so anou ronkuom, gauda kėtus.

Žaid tol, kol tinklos išgauda vėsas žovis.

ŠĖLTA, ŠALTA

Vėina vāka rēk ēšsiūstē ož doru, toukart pakavuotē kuoki nors dākta (pvz., trintoka). Pašauks i kēta kombari išėjēs vāks tor ēiškuotē pakavuota dākta. Anam ēiškont vēsē kētē, priklausuomā nu tuo, artiau a tuoliau nu pakavuota dākta ī ēiškontiesis, saka: „Šėlta“ arba „Šalta“. Je artin eit – „Šėlta“, je tuolin „Šalta“, arba „Šėltiau“, „Šaltiau“. Ka dākta sorond, i kēta kombari išēt kēts koris nuors žaidies.

12 PAGALIOKU

Ont grindū a žemēs rēk padietē plītā, ont anuos – lėntgali, vo ont anuos vėina gala – 12 pagalioku. Vākā ēšsėskaičiou. Kas nuors ontlėp ont laisvuojē lėntgalē gala tēp, ka pagaliokā ēšsėlaks-tito. Toukart vēsē biegi kavuotėis, vo tas, katrou išskaičiava, renk pagaliokus. Sorinkēs eit ēiškuotē. Kou nuors radēs, biegi pri pagailioku, ēšbarsta ē pats biegi kavuotėis. Tumet pagaliokus renk tas, katrou atrada. Je tas, katrou atrada, nubiegēs pri lėntuos sospiejē išbarstīē pagaliokus kol vēsē pasėkavuo, gal biegtē kavuotėis ēš naujē, vo pagaliokus renk tas pats vāks, koris ē onkstiau tou darē.

MON PATINK

Pėrmāsis saka: „Mon patink [...]“ (pvz., braškės arba kēta kuokē nuors daržuovė a vaisios). Ontrāsis pakartuo, kou sakē pėrmāsis ē prided sava žuodi (pvz., griūšė). Tretiesis pakartuo, kou sakē pėrmėijē do, viel prided sava žuodi, ē t. t. Je kas nuors sorink (neteisingā paeiliou vėsus žuodius pasaka), iškrent iš žaidēma. Žaistē gal tol, kol balėikt 1 arba 2 vākā. Anėi būs laimietuojē.

MONA TIEVIELIS PJUOVĖ KIAULELĖ

Vēns vāks klaus:

– Mona tievielis pjuovė kiaulelė, kuo nuoriesi?

Vēsē tor pasakītē, kuokiuos kiaulės dalėis nuories, pvz., oudėgelės. Pėrmāsis vāks vėskuo klausėnie, vo ontrāsis vėsa laika tor sakītē tou pati žuodi nasėjoukdams, pvz.:

– Kou jiedē posrītē?

– Oudėgelė.

– So kou mėiguojē?

– So oudėgelė... ēr t. t.

Je sorėkēs pasakā kēta žuodi arba sosėjouki, dou-di fanta. Paskiau fantus rēk ēšsėpėrktē.

KAS? SO KOU? KOR? KUMET? KOU DĖRBA?

5 vākā ont puopieriaus lapieliu ožraša atsakīma i klausēma KAS? (pvz., Juonis), ožlonksta sava lapieli ē pasiunt anus rato par 1 vāka. Toukart žaidies, gavēs sava kaimīna lapieli, neveiziedams, kas anamē jau ī, paraša atsakīma i klausēma SO KOU? (pvz., so lēnto) ē pasiunt tou lapieli i prieki viel par vēina vāka. Tas, gavēs lapieli, ont anuo paraša atsakīma i klausēma KOR? (pvz., veselie). po anuo einous vāks, gavēs lapieli, paraša atsakīma i klausēma KUMET? (pvz., pernā). Dar kēts vāks ont tuo patēis lapelē paraša atsakīma i klausēma KOU DĖRBA? (pvz., šuoka) ē pasiunt lapieli tuoliau. Ka sava lapelē solauk pērmāsis žaidies, ons ē kētē atvīniu anū ronkuos esontius lapelius ē skaita. Kēinuo lapelie esous sakinīs pripažīstams juokingiausio, tas laim.

KLASĒS

Žaidiejē nubraiža „klasē“, katrou sodara vēns longielis, po anuo – do, tumet – viel vēns ēr t. t. Ka „klasē“ jau nupiešta, vēns žaidies i pērmouji longieli īmet akmēnieli ē šuokēnie i prieki ē atgal: kor vēns longielis – vēino kuojē, kor 2 – abēdvīem kuojum. Toukart, i ontra longieli imetēs akmēnoka, tuoliau šuokēnie ē t. t. Ka vēsus iššuokinie, viel met ē šuok ont vēinā kuojē, paskiau abējuom, bet ožsēmerkēs. Je sokliova, šuokēnie kēts vāks, vo pats paskiau praded nu tā vēitā, kor sokliova. Ka vēsus ēššuokinie, atsēstuo pri pērmuoje longelē ēr ožsēmerkēs met i „dongu“. Je imetē, pabaigē žaidēma.

STEBUKLINGA LAZDELĒ

Vēns žaidies tor stebuklinga lazdelē. Vēsē kētē biegas nu anuo. Katrou so lazdelē priliēt, tas tor gintēis kētus žaidiejus ē korioo nuors paliestē lazdelē.

ZOIKIU ŠAUDĪMS

Žaidieju gal butē daug, žaistē gal kēimē arba suodnē. Rēk torietē minkšta gomēni sviedēni. Vēns ī medžiuotuos, vo kētē – zoikē. Zoikē ēšsēlaksta, vo medžiuotuos met i anus sviedēni. Je nepataika, biegs pasējimtē sviedēnē ē viel taikuos. Je pataika i zoiki, toukart tas zoikis pajem sviedēni ē tumet jau uns ī medžiuotuos.

VARLĪTĒ

Vākā sostuo i eilelē pri sēinā. Pērmāsis met sviedēni i sēina ē vēsē tor par atšuokusi nu sēinas sviedēni paršuoktē. Tas, koris sokliūn, eit pri sēinā. Viel metams sviedēnīs tam vākou vēš galvuos ē viel vēsē par nu sēinā atšuokosi sviedēni. šuok. Je dā vēns sokliūn, ons eit pri sēinā. Je stuoventēijē pri sēinā sogaun sviedēni, vēsus ēšvadou, vo stuo pri sēnā tas, koris sviedēni metē.

VUOVERĪTĒ

Vēsē sostuo i eilelē. Pērmāsis vāks met sviedēni i pažemē link vākū eilēlēs, vo vēsē anuo bovē tor sviedēni paršuoktē. Paskotēnietis pagaun sviedēni ē met anou atgal. Je iš vākū kas nuors neperšuok, eit i prieki ē dabā jau uns met sviedēni.

LĒPIUŠKĒ

Žaid mažiausē 3 vākā. Anēi atsēsuo pri sēinā. Nu anuos ož 4–3 metru ī nubriežama rēba (lēnējē). Vēns žaidies atsēstuo pri tuos rēbuos ē sparda sviedēni tēp, ka pataikītom i vākus. Ka pataika i vāka, tas vāks tor stuotēis pri sēinā ē nejodietē. Je i anou ontra karta pataika, ons laikuoms „priklējouto“ pri sēnā. Laim tas, katras palēikt „nepirilēpēs“ pri sēinā, arba tas, katras spardē, je ons vēsus „priklējou“ pri sēinā. Paskiau rēk keistē spardontiouji ē viel ēš naujē žaistē.

DEŠIMTOKS

Rēk torietē sviedēni. Žaidiejē sostuo i eila ē paciliou mietliuo sviedēni i sēina:

- 10 kartu – atsēmušos 1 karta i žemē, rēk sogautē;
- 9 kartus – iš karta sogautē;
- 8 kartus – sopluotē ē sogautē;
- 7 kartus – 2 kartus sopluotē ē sogautē;
- 6 kartus – paršuoktē „varlītē“;
- 5 kartus – mestē atsēsokos nogara ē sogautē;
- 4 kartus – pakielos kairē kuojē, iš apatiuos mestē ē sogautē;
- 3 kartus – pakielos dešēnē kuojē, iš apatiuos mestē ē sogautē;
- 2 kartus – mestē ē, so ronkuom padarios „malūnieli“, sogautē;
- 1 karta – atsēstuo tē nogaro pri sēinā, mestē ē sogautē.

(Nukelta i 58 p.)

Je kas nuors sorink, stuojēs i gala ē, solaukēs sava eiluos, praded nu tā vēitā, kor sorēka.

TRĒKOMPIS

Žaid 6 vākā, pasēdalējē i 2 komandas: vēinē lai-ka guma, ontrē šuokēnie. Guma tor būtē sosiūta ē ištēmta tēp, kap kelnies. Iš pradiū guma tor būtē pakelta ligi kolkšniū. Kuožnos žaidies pasērenk sava gumuos dali ē jau gal šuokēnietē. Pērmāsis žaidies paprastā ontšuok ont gumuos, toukart ontšuok ont drauga dalēis ē paskiau ont paskotēnioujē, ont tretē, sava dali apžergdams. Tou padarēs, kartuo vēskou ēš naujē, tik vēina kuojē pakēš po gumo. Ka tou pada-ra, šuokēnie vēino kuojē ē sokrīžioutuom kuojiem.

Ontra karta šuokēniejont guma rēk laikītē neb ont kolkšniū, vo tēis kelēs. Vēskas viel ī kartuojema tēp, kap ē pradiuo.

Treti karta vēskou rēk darītē ožsēmerkos.

Ketvērta karta šuokēnietē rēk ēš vēdaus posēs.

Laim tas, katros pērms vēskou ēššuokēnie.

Šuokiniejint rēmtēis i žemē negal. Je žaidiejē kuojē noslīda nu gumuos, tuoliau ons šuokēnietē nebgal. Je vēns žaidies sokliova, kēts, je padara ož anou pratēma, gal anou ēšlaisvintē, vo je ē tas so-kliova, dā kēts gal laisvintē. Je ē tas neēšlaisvēna, abodo stuojēs laikītē guma.

VAMPĪRS

Rēk torietē tēik pagalieliu, kēik ī vākū. Vēns pa-galielis tor būtē nolūžēs. Koris nuors vāks laika tus pagalelius, vo kētē trauk po vēina ē neruoda kēts kētam, kou ēštraukē. Toukart vēsē sosied i rata ē rokoujēs api bi kou. Tas, katros ēštraukē nolaužta pagalieli, ī „vampīrs“. Ons nežīmē pamerk korem nuors vākou aki. Tas tor pasakītē: „Moni jau sojie-dē“ ē izeit iš rata. Je kas nuors pamatē, katras merkē, sošunk: „Vampīrs!“ ē so pēršto paruoda i tou, koris pamerkē aki, vo je apsērēka, pats tor izeitē iš žaidē-ma. Žaidēms tēsas tol, kol „vampīrs“ vēsus sojied.

DRAMBLĪS

Rēk pasēdalītē i 2 līgēs komandas ē sosētartē, katrēi pradies žaistē. Vēinuo komanduo sosēkimb vēsē vēns kētam ož pēlva ē pasēlenk. Kētuos koman-das vākā šuok ont priēšēninku nogaru, ē stēngas kuo tuoliau ontšuoktē. Pērmējē tor ožšuokusius vākus nolaikītē, pasēleistē ronkuom negal.

Ka vēsē ontšuok, pasēlēnkosējē ontšuokusiū-sius tor noneštē lig sotartā rēbā. Je nenuneš – neš ēš naujē, vo je nuneš – komandas keitas vēituoms.

ARKLIOKS

Žaidont rēk ne mažiau kāp 4 vākū ē ka anū bū-tom puorēnis skaičios. Žaidiejē pasēskērsta i ko-mandas po 2 žaidiejus kuožnuo. Toukart vēinuos komandas žaidiejē ontlēp ont kētuos komandas žaidieju petiū. Tekslos ī nuverstē kētuos komandas žaidieji. Noverstējē izeit iš žaidēma. Laim tēi, katrēi lēikt nenuverstē.

NEŠO NEŠO KIAUŠI

Vēsē sotop rato, vēns tor ronkuo sorēšta nuosēni ē eit aplinkou, sakīdams:

– Nešo, nešo kiauši par karaliaus ausi!

Beidams kam nuors padēd tou sorēšta nuosēnē pri kuoju. Je ons apeit dā rata, ē nieks nejunt, ka pri anuo ī padiets kiaušis, priējēs saka:

– Sopovā!

Vo je žaidies pajunt, ka anam ī padiets kiaušis, pa-sēgruobēs tou kiauši, genas tou, koris kiauši padiejē, vo tas bieģ aplinkou ē, je anuo nesogaun, atsētop i toštē vēita. Dabā neš kiauši tas, katram bova tas kiau-šis padiets.

AUKŠTA ŽEMĖ

Vākā sostuo rato ē ēšsēskaičiou, kas ginsēs kēta. Gaudītuos soskaičiou lig 10 ē praded gaudītē. Tēi, katrēi bieģas, tor sospietē ontlēptē ont bi kuokē aukštesnē dākta (soulēlē, keralē, kūlē). Kēta karta gauda tas, koris nesospiejē atsēstuotē ont aukštuos vēitas ē gaudītuos anou prigēnē. Žaistē gal tēik lai-ka, pakol apkīries arba vākā nebtories dvasēs.

RAGANELĖ PAMUOTELĖ

Vēsē sostuo rato, vēdorie atsēstuo „Raganelė“. Vēns saka:

– Raganelė pamuotelė, douk adatelė. Raganelė klaus:

– Vo kou darīsi?

– Maišieli siūsio.

– Kam tas maišielis?

– Akmēnelems neštē.

– Kam tēi akmēnelė?

– Peilelems galoustē.

– Kam tēi peilelē?

– Raganelė pjautė!

Tou pasakios, vākā ēšsėlaksta, vo Raganelė anus gauda. Katrou sogaun, tas dabā ī Raganelė.

BĖTIS Ė MEŠKAS

2 vākā padara vartus. Posė vākū žaidont ī bėtis, kėta posė – meškas. Bėtis atsėtóp ė so ronkuoms padara gliebius. Meškas eit pri bėtiū ė jem medu. Vėino muomėnto vartā sošunk: „Bėtis!“ Tumet bėtis praded gaudītė meškas, vo meškas stėngas ēšsmoktė pro vartus. Bėtis ož vartu gintėis nebgal. Gauda tol, kol lėikt pati mitriausė meška. Paskiau bėtis ī meškas, vo meškas – bėtis.

VANAGIELIS

Žaidiejė sosėskėrsta puoruoms ė sostuo i eilėlė. Vėns ī „gaidielis“, kėts – „vėštelė“. Priekie nogaro i eilėlė stuov „vanagielis“. Ons šauk:

– Biekėt, gaidelė, biekėt vėštelės,
Vanageliou rėk meselės!

Paskotėnė puora parsėskėr ė biegi i prieki, kor tor atsėstuoūtė ė viel sosėkėbė ronkuoms. „Vanagielis“ katrou nuors ēš anū gauda. Je sogaun, stuojės i cilies prieki, vo „vanagielis“ dabā ī tas, katros lėka be puoruos. Je nesogaun, tas pats viel šauk ēš naujė.

POLICĖJĖ Ė BANDITĀ

Žaistė gal 8–10 vākū. Anėi sosėskėrsta gropiems: vėinė ī policininkā, kėtė – banditā. Banditā tor pabiegtė nu policininku. Anėi gal biegtė tuolėi, tuolėi, gal biegtė ė po kelis. Je vėina bandita sogaun vėns policininks, bandits gal ēštrūktė ė pabiegtė, vo je policininku daug, anėi nutver bandita. Policininkā sogautūju vėsėp miegėn ēšklausėnietė, kamė ī kėtė banditā. Žaid tol, kol policininkā sogaun vėsus banditus. Tumet banditā keitas vėituo so policininkās ė viel gal žaistė iš naujė.

KNIAUSALS ARBA BARABANS

Vėns vāks kniausas ė skaičiuo lig tėik, kėik ī sosėtārė, vo kėtė tou tarpo biegi kavuotėis. Kniausals soskaičiavės saka: „Eito ėiškuotė!“.

Pamatės pasėkavuojojosi vāka, biegi i tou vėita, kor kniausies, ė saka tuo vāka varda: „Tūku tūku (Algis)“. Vo je nepamata, pasėkavuojojosis gal pats prisėdaužtė: „Tūku tūku ož savi“. Paskotėnis vāks gal pridaužtė ož vėsus. Toukart tas, kor kniausies, apėntās kniausas, vo jeigo vėsus pridaužė, kniausas

tas, katrou pėrma pridaužė.

KARALIOS Ė NEBĖLĖ

Reek ka žaistom ne mažiau nego 3 vākā. Žaidiejė ēšsėskaičiuo. Ėšsėskaičiuotāsis ī karalios. Ons atsėsied atskėrā, vo nebėlė, anam nematont, sosėtār, kou ruodīs. Toukart nebėlė ateit pas karalio. Ons klaus, kuoks ī metu laiks. Nebėlė tor linktelietė galvo tėik kartu, kuoks ī mienou, kā žmuonis dėrb sogalvuota darba. Karalios, sožėnuojės metu laika, klaus, iš katrā posė ī atėjė. Nebėlė paruoda, kou ī sosėtārė, vo karalios tor atspietė, kou anėi ruoda. Je neatspiejė, spie pakol atspies. Ka atspie, nebėlė biegi, vo karalios genas. Kou pagaun, tas siedas i karaliaus vėita. Je nepagaun, karalios siedas ēš naujė.

GIELĖS

Kuožnos žaidies sosėgalvuo gielies pavadėnėma, bet anuo kėtėms nesaka. Vėns vāks (sviedėnė meties) met sviedėni i vėršo ė pasaka bi katruos gielies pavadėnėma. Tas, kėinuo gielies pavadėnėma pasakė, gauda sviedėni. Je sogava, dabā jau ons met sviedėni vėršo ė saka kėtuos gielies pavadėnėma. Je anuo pasakītas gielies pavadėnėma nieks nie sogalvuojojės, vėsė biegi, pakol meties nutver sviedėni ė pasaka „Stop!“. Toukart ons saka, lig katruo žaidiejė eis ė kėik lig anā ī žingsniu. Je pasakė 10, tā eit 10 žingsniu. Tas, pri katruo ėjė, ištėis ronkas i prieki ė sosėner, tėp padarīdams kriepši. Priejosiesis met sviedėni i tuo žaidiejė padarīta kriepši. Je ėmet – sviedėni atėdoud stuoviejėsėjem, je ne – išeit ēš žaidėma, vo lėkosėjė žaidėma žaid ēš naujė.

DĖINA-NAKTĖS

Vėns žaidies tor būtė „Pelieda“. Ons saka: „Dėina“ arba „Naktės“. Ka saka „Dėina“, vėsė vākā biegiuo, ka pasaka „Naktės“, vėsė tor sostingtė ė nejo dietė. „Pelieda“ vākštuo tarp vākū ė veizi, a kas nors nejo. Kas sokrot ė katrou pamata krotont, tas kėta karta būn „Pelieda“.

POSKVADRATIS

Reek nosėbriežtė 2 lėnėjės, ka vėina nu kėtuos būtom par 10 žingsniu. po vėina vāka atsėstuo ož lėnėju, vėsė kėtė – vėdorie. Stuoventėjė ož gala taika so sviedėnio i vėdorie esontius vākus. Katram kliūn, tas eit ož gala. Vākā, korėi ī vėdorie, tor lakstītė, ka i anus nepa taikīto.